СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 19. Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 25. січня, 1926. VOL. XXXIV. No. 19. Jersey City, N. J., Monday, January 25. 1926. TREE CENTS

Властителі копалень відкидають новий плян переговорів.

СКРЕНТОН, ПА., 22. січня. — Хоча предсідатель товариства властителів копалень твердого вугля заявив був учора, що він годиться на нові переговори після пляну, який предложив Е. Д. Лінет, видавець скрентонського Таймсу, мимо сього властителі нині відкинули сей проект та казали, що не думають говорити з майнерами.

Сталося се зараз після того, як представники майнерської юнії урядово приняли сей проект. Тепер майнерська юнія закидає властителям зломанє обіцянки. На свою оборону предсідатель товариства властителів каже, що чутки, буцімто він згодився, не годилися з правдою, бо нічого подібного не заявляв.

ЗБИРАЮТЬСЯ ЛОМАТИ ОБСТРУКЦІЮ ПРОТИ СВІТОВОГО СУДУ.

ВАШИНГТОН, 22. січня. — 48 сенаторів підписало домагане, щоби дискусію над питанням приступлення до світового суду, яка вже перейшла була в справдішну обструкцію, покінчити в понеділок та сейчас прийти до голосовання над питанням.

Межи сенаторами, що говорили проти приступлення до світового суду, був молодий Ла Фолет. Він критикував президента Вилсона за те, що він не хотів зносити ніякої опозиції та казав сенатови згодитися без дискусії на версайський договір та Лігу Народів; він покликався на край, що він підержить, але місто сього населенє відвернулося від нього так, як воно передше стояло за ним. Сій критиці Вилсона прислухувалася з галерії вдова по Вилсоні.

„БОГАЧІ ГОЛОВНА ПІДПОРА БУТЛЕГЕРСТВА".

НЮ ЙОРК, 22. січня. — Генеральний прокуратор Джан Сарджент заявив тут у своїй промові перед нюйорською адвокатською палатою, що прогибіцію ломиться тут найбільше через те, що богаті Американці платять високі ціни за горівку. Він обчислив, що виконуванє прогибіції коштує уряд 30 міліонів долярів.

ІНДІЯНИ НЕ ПЛАТЯТЬ ДОХОДОВОГО ПОДАТКУ.

ВАШИНГТОН, 22. січня. — Департамент нутріших справ видав розпорядок, що червоношкірі Індіяни, які живуть на резерваціях, не мають платити податку.

Справа виринула через протест Індіянина Томи Паватеа, що належить до племени Гопі. Сей Індіянин має невеличку торговлю на резервації, а кромі сього держить кілька штук худоби та возить туристів, що приїзджають на індіянську резервацію. Сього року уряд наказав йому заплатити 367 долярів податку, в чому було вже 73 доляри кари за те, що він не платив податку в 1918, 1919 та 1920. роках. Індіянин вніс позов до суду против сього приказу, та заким справа прийшла до найвисшого суду, департамент нутріших справ признав, що Індіяни, які живуть під опікою федерального уряду на резерваціях, не платять податків від своїх приходів, які вони добули на самій резервації.

ЛЕГКИЙ ЗЕМЛЕТРУС.

КЕЙБРИДЖ, Месечузетс, 22. січня. — Сеймографічний прилад (який записує потрясення землі) на Гарвардськім університеті занотував нині рано легкі потрясення землі таки в сій околиці. Осередок потрясень лежав від приладу на яких 10 миль.

НАЙБІЛЬШИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ОГОРОДНИК-ПРИРОДНИК ПРИЗНАЄТЬСЯ БЕЗВІРКОМ.

САН ФРАНЦИСКО, 22. січня. — Місцева газета Болетин помістила нині статтю славного американського огородника-природника Лутера Бербенка, в якій він признається публично до безвірства.

Автор каже, що він не вірить ні в те, що Бог втілився, ні в позагробове життя, а признає лишень велику загальносвітову силу, якої людський ум не може зрозуміти. На його думку, всі релігійні вірування поволи хиляться до упадку.

Бербенк поклав для розвою нових родів огородничих ростин такі заслуги, що недавно піднесено проект, щоби йому надати державну пенсію. Описи його відкрить та дослідів на поли природи обнимають 12 томів. Йому тепер 77 літ.

СЛІДСТВО В СПРАВІ НАЙДЕНОГО КАДОВБА ЖЕНЩИНИ.

МІДІЯ, ПА., 22. січня. — Тайна, що обгортає смерть панни Анни Дітрих, котрої безголовий кадовб найдено оногдї в ліску, заметушив всю довколичну полїцію, федеральну й стейтову. Покищо про її смерть кружляє тисячі теорій. Поліція знає напевно один дуже цікавий факт, а то се, що женщина в день своєї смерти вибралася на побачення з якимсь мущиною.

СМЕРТЬ КОНГРЕСМЕНА.

ВАШИНГТОН, 22. січня. — В ночи помер тут у своїм мешканню конгресмен демократ Джан Рейкер. Він мав 63 роки та недавно переходив операцію жолудка.

Служив він у конгресі вже дві каденції, представляючи один калїфорнїйський округ. Виступав нераз за обмеженем іміграції.

СЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА РІДНУ ШКОЛУ.

В січні сього року збірки призначені на Рідну Школу в Галичині.

Всі збірки посилати через:

OBYEDNANNYE, 847 N. FRANKLIN ST., PHILADELPHIA, PA.

ЩО В АФРИЦІ ВВАЖАЮТЬ ЗА ЧЕСТЬ.

Негри в західній Африці вважають собі за честь, коли хто з них сидить в тюрмі. В тюрмі вони дістають добру їду і не найгіршу одіж і як хто вийде на волю, то споминає часи свойого увязнення як „добрі часи", а другі люди дивляться на нього з повагою, як на того, що пізнав світ. Коли вязня випускають на волю за те, що добре заховувався, він бере собі це за незаслужену кривду і обиду.

НОВІ ПРОМИСЛОВІ ОШУКАНСТВА.

Варшавська торговельно-промислова фірма „Раніт" доказала ще раз, що при злодійським хисті, рахуючи на людську легковірність, можна від ріжних крамниць та людий понабирати товару, видавати за це фальшиві векслі і в драматичний момент чкурнути. Так зробили організатори цього підприємства Фюрстенберг, Бохенський та Гардінг, виїхавши з кількасот тисяч чужими золотими.

ПРИМХИ ТЕМПЕРАТУРИ.

Вслід за повінями в Німеччині прийшли повені у Франції. Вся територія департаменту Сени, головно околиця Парижа, загрожена. Вода в Сені зростає. Залізничий двірець над Сеною зачинений. Плавба припинена. Буря, що лютувала в Парижі, спричинила великі шкоди, а розторощуючи дерева, вбила кілька осіб. Найцікавіше те, що одночасно в кількох французьких містах настали літні горячі дні. У Тулюзі було 24 степ., у Бордо 19, у Парижі 15 степ. Аналогічні спеки запанували в німецьких містах. У Німеччині загроза катастрофи повіней збільшується. У Кольонії (Кельн) вулична комунікація відбувається лодками. Дня 31. грудня в Берліні та Лондоні скаженів гураган з великою зливою. Подібні несподіванки трапились у нас. За великими морозами прийшла нежданo ожеледь. У Карпатах рушили потоки і прорвали чимало мостів. При зливах наскрізь весняних, були й весняні громи з блискавками. Навіть крижані поля при жерелах Пруту ворухнулись. Черемош вийшов з берегів.

АРХЕОЛЬОГІЧНИЙ ПАПСЬКИЙ ІНСТИТУТ.

Папа засновує археольогічний інститут, призначений для студій молодих священиків. Інститут цей повстане в бувшім монастирі св. Антонія напроти церкви Санта Марія Маджіоре.

ТЕАТР І МУЗИКА.

Китайська Штука в Ню Йорку.

В Little Theatre в Ню Йорку в сей понеділок зачинається вистава штуки **The Love City.**

Се новість в Америці. Ту штуку Ганса Бахвіца виставляли три роки в Берліні і півтора року у Відні, де мала небувалий успіх.

В штуці зображена боротьба за поневолену китайську дівчину у китайського магната і торговця опіюмом. Подія зближується в Китаю. На виставі много ориентальних красок, співів і танців. Грають визначні актори, між ними і Сессу Гаякава, котрий уже відомий з образкових театрів. Балет приготовили російські учителі танців.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Дописувательи, Филаделфія, Па. — Д. Кошиць вже самий просив, щоб його не називати Кошиця, бо його імя Кошиць. На се треба звернути тимбільшу увагу, коли називаєте його іменем тиваристо.

Павло Бойко, Трой, Н. Й. — Епископ др Осип Боцян не Поляк, але Українець і щирий український патріот. Він родом з Буська, в Галичині, син української міщанської родини. Його хіротонував в епископи митрополит Андрій Шептицький в Київі в 1914 році, коли російська царська влада його туди разом з митрополитом була вивезла зі Львова. Митрополит Шептицький призначив був єпископа Боцяна для холмських уніятів, одначе Поляки викрали у Ватикані картку з урядової книги про його номінацію, а відтак за жадну ціну не хотіли його допустити на Холмщину, яку тепер розбоєм і насильством тягнуть на латинство, таксамо як тому кільґадесять літ Росія тягнула на цареславє.

Епископ Боцян був якийсь час на еміграції з таборами в Чехо-Словаччині, а відтак вернувся до Львова, де тепер є епископом-суфраганом до помочі митрополитови Шептицькому.

КІЛЬКО ДРУКУЮТЬ ГАЗЕТ В МОСКВІ.

МОСКВА. — До війни в Москві розходилося щодня 610,000 примірників газет. В теперішній час 13 московських газет випускають денно 2½ міліона примірників.

ПІДДУБНИЙ ЗМІРИТЬСЯ ЗІ СВІТОВИМ ШАМПІОНОМ.

Джов Стечер, світовий шампіон борбництва на американський спосіб буде боронити свого титулу проти Івана Піддубного, славного силача українського роду.

Боротьба відбудеться дня 1. лютого, в касарні 71-ого полку в Ню Йорку. Буде се боротьба о шампіонат світа.

Таку заяву подав організатор („промотер") сеї боротьби, Джек Керлі, який від кількох тижнів торгувався з менажерами обох силачів за сю боротьбу.

Для Ню Йорку се буде велика сензація, бо вже чотири роки минає як се місто бачило боротьбу за шампіонат світа. Нема сумніву, що велика саля касарні буде набита по береги.

Керлі признає нині, що хоча Піддубного знали в цілому світі з його великої сили, мимо сього ніхто не вважав його за серіозного кандидата до титулу світового шампіона, поки він не кинув доброго польського борця Владка Збишка. Ся побіда спричинила те, що Керлі вже не відкладав на дальше свого пляну змірити „непобідимого" Івана, як Піддубного називають американські газети, з „королем ніжних ножиць". Як Піддубний не кине Стечера, то се буде перша поразка, яку сей велитенський продукт українського чорнозему віднесе в своїй довгій і знаменитій кариєрі.

ВОДА ЗАЛИЛА 14 МАДЯРСЬКИХ СІЛ.

Повінева катастрофа, що зайшла тепер на Мадярщині, є найбільшою катастрофою, якої Мадярщина від богато років не переживала. Величезні простори краю, більш-менш 200 гектарів стоїть під водою. 14 сіл зовсім знищені. В багато селах вода забрала доми, стодоли зі збором і стайні з інвентарем. Багато осіб втратило життя. Число жертв покищо не усталене, але воно мабуть досить велике.

ЗЇЗД УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА В ХАРКОВІ.

З початком січня в Харкові скликано перший Всеукраїнський зїзд студентства.

ЗАВЕЛИ КАРЕЛЬСЬКУ МОВУ В СУДАХ.

У всіх волостях Карельської републики в Росії заведено в судах карельську мову.

Критичне економічне і політичне становище в Німеччині

БЕРЛІН, 22. січня. — В Німеччині зростає економічна криза через недостачу капіталу і через економічну кризу в сусідніх державах, які не можуть тепер купувати німецьких промислових виробів.

З уваги на те в німецькому промислі великий застій і безробітте, наслідком якого в краю ширится нужда і грозить велика голоднеча.

Все те причиняється до зросту невдоволення з політичного становища Німеччини, в яке поставили її алянти своїм мировим договором.

Німецьке населенє невдоволене не тільки версайським миром, але і пляном Доса та локарненським договором, які принесено Німеччині яко „благодать". Дтятого серед нього приймається всяка агітація, навіть большевицька, особливо, що симпатії до совєтської Росії проявляють не тільки німецькі камуністи, але й націоналісти і зокрема фашісти.

Тепер Німеччина стоїть на порозі нових подій, а крайна голоднеча може трунути її до близшого обєднання із совєтською Росією.

НІМЕЧЧИНА І РОЗОРУЖНА КОНФЕРЕНЦІЯ.

БЕРЛІН, 22. січня. — Німецький кабінет згодився взяти участь в міжнародній розоружній конференції у Вашингтоні, одначе міністер закордонних справ др. Штреземан заявив, що не вірить в успіх сеї конференції.

ШВАЙЦАРІЯ І СОВЄТСЬКА РОСІЯ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 22. січня. — Швайцарська федеральна рада вже предложила російському совєтському урядови, що вона дасть йому сатисфакцію ізза убиття большевицького дипльомата Воровського через висловлене жалю і признанє платні його дочці.

Ліга Народів сподівається, що совєтська Росія прийме сю сатисфакцію і візьме участь в міжнародній розоружній конференції, яка буде тут сього року.

ПРОТИ УГОРСЬКОГО ПРЕМІЄРА.

БУДАПЕШТ, столиця Угорщини, 22. січня. — Опозиційні посли в угорському парляменті зачали агітацію проти прем'єра Бетлена, кажучи, що він належав до тайної змови для виробу фальшивих французьких франків.

Вони сподіваються, що тепер його зможуть повалити.

Мадярські фашісти остерігають опозицію перед агітацією і грозять революцією, якби опозиція захопила власть в державі у свої руки.

ШПИГУНИ В ПЕТЕРБУРЗІ.

ЛЕНІНГРАД, Московщина, 22. січня. — Тутешня Чека арештувала нині 11 осіб, яких підозріває, що вони фінляндські шпіони. Один з них намагався втікти і Чека його убила.

Чека каже, що арештовані шпіони належать до великої шпіонської організації під проводом Александра Тасса, котрий много разів переходив границю.

ЗМОВА НА ЖИТТЄ КОРОЛЯ В ЮГОСЛАВІЇ.

БІЛГОРОД, столиця Югославії, 22. січня. — Югославянське правительство заявляє, що викрило тут заговір на життє короля Александра і міністрів.

Кажуть, що заговір були приготовили комуністи. Серед них переведено ревізії й арештовання.

МУССОЛІНІ — СЛАВЯНИН?

ВІДЕНЬ, 22. січня. — До Відня приїхав з Угорщини Лев Муссоліні, котрий каже, що рід Муссолінів походить з хорватсько-македонського роду.

Беніто Муссоліні, теперішній диктатор Італії, каже він, походить з хорватсько-македонської родини, яка виемігрувала з Дальмації до Італії.

НОВА ГРЕБЛЯ НА РІЦІ НІЛЮ.

КАЇРО, столиця Египту, (Африка), 20. січня. — Англія побудувала над горішнім бігом ріки Нілю в Судані велику греблю, яка буде отворена завтра.

Її зачали Англійці будувати в 1913 році. Вчасі війни будову перервано, а по війні обновлено і тепер вона готова. Вона коштувала $53,000,000; тягнеться на дві милі і творить озеро довге на 50 миль (англійських). Озеро містити-ме 14 біліонів гальонів води і може наводнювати 300,000 акрів землі, де Англійці хотять плекати бавовну, з якої сподіваються 40,000,000 фунтів річного збору.

(Судан лежить на південь від Египту. Вже перед світовою війною він був під англійською зверхністю, але коли вчасі війни Англія забрала під свою контролю Египет і відтак признала його суверенність, Египтяни хотіли, щоб Судан прилучено до Египту. Сьому Англійці противляться і радше признають окремішність і самостійність Судану, аніж віддадуть його Египтови, де мають вже меньшу контролю. В Судані досі Англійці плекали гумові дерева для вивозу гумового продукту головно до Злучених Держав, а тепер зачнуть продукувати бавовну, щоб не споваджувати її з Америки (з полудневих стейтів).

„SVOBODA" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ОБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКО ОЩАДНІСТЬ

Американський уряд заряджує час від часу пропаґандові тижні для поширення серед народа певних корисних звичок. Минаючий тиждень був, приміром, названий „національним тижднем ощадности", тобто його призначено для поглублення в народі розуміння потреби ощадности.

З нагоди сього тижня ощадности президент Кулидж видав про ощадність публичну заяву, в якій підносив значінне ощадности для приватного й народного життя. Та замітне в сій заяві було головно те, що в своїй заяві про ощадність президент говорив про обезпечення життя.

Обезпечення життя — і ощадність? Де капшук а де чотири крейцарі? Де ніс, а де пята? При чому обезпечення при ощадности? Невжеж вони мають зі собою щось спільного?

Так може дехто сказати. На перший погляд ока так воно й виглядає, що обезпечення не має нічого спільного з ощадностю. Ощадність се відкладанне гроша на чорну годину. Як місто проїсти, пропити або протратити на щось другого, ховаю, чи в пончоху, чи в скринку, чи в банк чи в будівляне товариство, то все се ощадність. Але як може бути ощадностю вкладка в товариство обезпечення, в запомогову орґанізацію?

А прецінь така вкладка се ощадність, ощадність найчистійшої води. Президент має слушність, коли він називає обезпеченне ощадностю та в тиждень ощадности звертає увагу на потребу обезпечення. Бо яку ціль має обезпечення? Захоронити родину на случай нещастя для її хлібодавця. Себто ціль така сама, що в ощадности.

Ріжниця межи ощадностю а обезпеченнем в тому, що при ощаджуванню людина не має ніякої певности, чи своєю ощадностю назбирає захорону для себе чи для своєї рідні на случай нещастя або тяжких часів, а при обезпеченню людина таку певність може мати. Треба лишень найти собі відповідний рід обезпечення та платити за неї відповідні вкладки, а тоді вже можна бути певним, що на случай нещастя ощадність буде виносити стілько, скільки ощаджуючий собі призначив зібрати.

Така певність в ощадности мусить мати великий вплив на почуття ощаджуючої людини. Обезпеченне відбирає почуття непевности, що налягає душу тяжким тягаром. Обезпеченне се ощадність з певностю. Тому президент Кулидж має слушність, коли він говорить, що поліса в добрій орґанізації се свідоцтво характеру (вдачі) людини, що членська грамота в запомоговій орґанізації се свідоцтво доброго громадянства.

„Кожда членська грамота", — каже президент Кулидж, — „се заява независимости людини, се чартер його економічної свободи. Хто має таку грамоту, сей доказує, що він переборов біду.

„Проти обезпечення нема ні одного арґументу. Се вже доказано понад всякий сумнів, що обезпечення життя дає захорону для родини та близьких, що воно найбільше пожаданою захороною, та що ліпшого способу забезпечення в цілому світі нема. Своєю контролею над орґанізаціями, які обезпечують людий, уряд дає ґарантію, що всі такі орґанізації, які під сю контролю піддаються, дають певну забезпеку для народа".

Кождий член Українського Народного Союза знає, під як строгою урядовою контролею находиться його орґанізація, і тому вони з довірем до її сили та з певностю в її забезпеченість стараються поширяти орґанізацію серед своїх знакомих.

СТАРІ СПОСОБИ ДЛЯ НОВИХ БОЇВ

Відома англійська ліберальна ґазета „Манчестер Ґардіен", звісна зі своєї прихильности до большевицького уряду, подала недавно допись з Москви від свого кореспондента Артура Ренсома, теж відомого зі своїх большевицьких симпатій. Пише Ренсом про боротьбу на послідним комуністичнім зїзді в Москві, і роскриває про боротьбу межи двома крилами комуністичної партії дуже характеристичні річи.

Ренсом з гори заявляє, що дискусія нікого не могла піднести на дусі. Одна сторона кидала на другу обжаловання без всяких обиняків, домішуючи до засадничих арґументів особисті дотинки. Більшість партії вживала партійної машинерії, себто де могла, там не допускала противників до слова. З другої однак сторони ґрупа представників з Ленінґраду, що належали до менчости, вживала супроти більшости таких самих способів, себто в своїх рамках душила всяку противну думку. Ґазети з обох сторін уживали таких самих способів, яких уживає англійська преса підчас боротьби партій при парляментарних виборах. Дійшло до того, що ленінґрадська „Правда" стояла за менчістю, писала про події на зїзді одно, а московська „Правда", що було органом більшости, писала зовсім противне. Люди читали й ленінґрадську „Правду" і московську „Правду", і бачили, що правда в Ленінґраді виглядає зовсім інакше, як в Москві.

Таке признає большевицький симпатик. Правда, тепер боротьба вже скінчилася, і більшість з Москви, захопивши в свої руки ленінґрадську „Правду", каже її писати так, як пише московська „Правда", але все таки память про дві правди в большевицькім таборі свої сліди на московській мозківниці лишить. Хто зна, може вона отворить очи навіть деяким комуністичним сліпцям.

В. Кедровський.

ЩО НАМ ТРЕБА В АМЕРИЦІ

III.

Національні діточі школи.

Тут я хочу це питання розробити на стільки широко, на скільки це можливо у рямках газетної статті.

Національні діточі школи можуть бути улаштовані: а) при парохіях; б) при народніх домах; в) або спеціяльно створених для того організаціями; г) чи окремими національними орґанізаціями, або разом всіма названими орґанізаціями, чи частиною їх в сполуці.

Але ким би не були створені школи, дуже важно, аби вони мали учителя з відповідною підготовкою до навчання в тих школах. Для успіху провадження і розвитку шкільної справи в Америці конче потрібно, аби всі школи були однотипні та провадилися по певному пляну науки та по певнім програмам.

Не входючи тут в начерк господарської сторони, себ то утримання і розміщення шкіл, що легко розвязати, відповідно місцевим умовам, в кожному конкретному випадку, я хочу дати тут начерк лише учебно-виховуючій стороні школи.

Виходючи в кожній своїй праці з тої засади, що завжди муситься користати з досвіду попередників, аби не повторювати їх помилок, та не хапатися за методи, засоби і т. д. роботи, що вже давно відкинуті життям, я й тут в основу свого начерку покладу працю „Проект Єдиної школи на Вкраїні", видання Українського Мін. Нар. Освіти в 1919 році. Проект цей складений при участі більш ніж 60 душ кращих українських педагогів з Великої України і Галичини. На скільки це ґрунтовна праця, видно хоч би з того, що починаючи з осени 1917 р. і до 1919 року відбулося лише засідань одних комісій 63, на яких були розглянуті праці, представлені ріжними членами тих комісій. Приблищому студіюванню цього проекта і порівнані його з таким же проектом семирічної школи, який був ухвалений Всеросійським Загальним Земським Зїздом 1910 року, видно, що він багато не ріжниться від того проекту. Це ще більше стверджує доцільність, практичність та взагалі вартість проекта Українського Міністерства Освіти, який творився в дуже несприятливих умовах нашої визвольної боротьби. Тому я беру на себе сміливість рекомендувати в Америці ставити наші національні школи по програмам, які є пропоновані тим проектом. Звичайно де що в деталях доводиться трохи зміняти, примінюючись до тутешніх обставин і вимог, але подавляючу більшість я наведу тут цілком, беручи те в лапки.

Перш за все по проекту цьому українська школа розділена на два ступені, по чотири роки кожен. Для завдянь дитячої української школи в Америці можна цілковито обмежитись програмом школи першої ступені, яку можна, та воно булоб і ліпше, розкласти на 5 років навчання. В тих випадках, як напр. тепер є гадка у Шикаґо, буде створена українська публична школа, треба уже брати програм повний 8-ми річної школи. Крім того з програми тої школи я беру лише те, що повинна вчити своїх дітей українська школа, бо загальні науки усі діти проходять в Американській школі.

Обосновуючи необхідність виховувати дитину у рідній мові, проект міністерства, між іншим говорить:

„Загально-освітна школа*), суцільна у своїх плянах і в своїх завданнях, може бути конкретізована ріжноманітно, але беручи в основу дитячу психіку, ми повинні рідну мову рахувати обовязковим чинником у вихованню дитини. Мова дитини, належної до даного народу, є мова цього народу і ніяка инша. Тільки цією мовою дитина природньо виявлятиме свої почування у всій ширині; одночасно з цим виявленням розвивається і дитяча душа, що й є завданням школи. З ріжних причин в наших перекручених обставинах часто мова сімї не є мовою того народу, до якого сімя належить і дитину з самого початку поставлено в ненормальне становище що до свого розвитку". З цим сходяться твердження кращих педагогів усів народів і країв. Навіть дитина роджена тут від батьків іміґрантів, як добре не говорить і не розуміє по англійськи, всеж у психіці своїй дуже ріжниться від тої дитини, яка є вже третім-четвертім поколіннем іміґранта.

Особливо тепер нашій іміґрації треба застановитися над питанням продовження освіти і виховання своїх дітей, що прийдуть із старого краю сюди, як тільки в недовгім часі пройде закон про допущенне в Америку родин декларантів (тих, що мають перші папери). Попавша сюди дитина в цілковито нові обставини і, так різко відмінні від краєвих, коли вона не стріне підтримки у свойому розвитку, вихованню тут у рідній школі, то залишиться на все життя недорозвитою, духовою калікою.

Тому, що в Америці жадної української педагогічної літератури майже не можна дістати, я вважаю конче потрібним дати тут програми предметів і пояснення до них та методологічні вказівки цілковито, як то є в міністерському проекті. Гадаю, що коли це мало цікаве буде для ширшого читача, то для вчителя української школи воно буде неоцінимої вартости.

РІДНА МОВА.

Програм.

1 кляса:

„Підготовчі бесіди. Навчання читанню. Читання першої по букварі книжки (матеріял переважно народній). Мета: розвиток техніки та свідомости читання як знаряддя для дальшого духового розвитку дитини.

Бесіди на теми з життя, що оточує дитину, відповідно програму природознавства, ґеоґрафії та історії для цієї кляси; бесіди по картинках та перекази читаного з допомогою питань учителя, коли це буває потрібно.

Списування з книги або з окремого пристосованого до цього підручника. Відповіди на окремі запитання. Письмо по запитаннях на теми з життя, що оточує дитину, та по картинках.

Бажано, щоб діти малювали, а то й ліпили та моделювали при всяких-випадках — читанню, писанню, бесідах то що.

2 кляса.

Те саме що і в першому році навчання, але з більш складним матеріялом, по змозі поширивши роботу учня.

Вивчення з голосу дитячих пісень, приказок і т. п. Крім того, треба ввести роботи поширення запасу слів та уміння будувати фразу.

Перші спроби складання листів, елементарних устних і писаних творів, драматизації. Вправи правописні, як от списування з дошки (таблиці) та книги, вільна проказка (диктовка) та инше.

3 кляса:

Читання та перекази матеріялу літературно-художнього, переважно оповідань. Вивчення простеньких байок то що. Бесіди з більш складним змістом. Складання вільних творів — устних і писаних — на легенькі теми з життя, що отбчує дитину, та по художніх картинках. Практичний курс правопису на граматичних підвалинах.

4 кляса:

Читання літературно-художнього матеріялу з відповідними переказами. Виховальні бесіди по окремих літературно-художніх оповіданнях більшого розміру.

Вивчення на память кращих зразків нашої клясичної поезії.

Устні й писані твори на вільні теми, особливо по художніх картинках. Писання на тему після бесіди, перекази на письмі читаного в клясі або дома.

Проказка (диктовка) зі зверненням уваги на розстановку розділових знаків.

Закінчення й обєднання практичного курсу правопису на граматичних підвалинах".

Пояснення до програму української мови.

„Звичайний погляд на становище рідної мови в програмі загально-освітньої школи найперше ставить для цього предмета практичні завдання: навчити читати й писати, точно і ясно висловлювати свої думки, почуття, враження й т. п. Тільки при цих уміннях можлива вся та освіта, яка дається дитині в школі на лекціях з других предметів. Але з огляду на те, що читання, писання й висловлювання повинні мати якийсь зміст і бути в звязку з дитячими враженнями від життя, на перших ступенях лекції рідної мови приймають характер енциклопедії, яка дає дитині багато знання про життя природи й людей взагалі.

Тільки пізніше, на 3—4 році навчання, з такого загального змісту лекцій рідної мови виділяються окремі предмети, як от історія, ґеоґрафія, природознавство, і тоді для лекцій рідної мови залишається системний розгляд і вивчення творів рідного письменства. Через те, що зміст художніх творів складається з образів, які найчастійше малюють життя людини — особисте, родинне й громадське — школа на лекціях рідної мови ставить перед учнями силу питань з життя людей навколо дитини й накладає ґрунт для розвитку здорового реліґійно-морального, естетичного та національного почуття.

Через це предмет рідної мови набуває більше виховальної сили ніж які инші предмети, досягаючи разом з тим такого великої ваги здобутку виховання, як любов і цікавість до рідної мови, яко форми, за-для самого високого і ріжноманітного змісту.

Відділи навчання рідної мови.

Оці завдання показують, на які саме відділи розпадається на нижчім ступені в перші чотирі роки навчання рідної мови:

1) Початкова грамота, в яку входить навчання читати й писати;

2) Читання, як один із головних засобів, щоб пізнати світ і людей, рідну мову й художню творчість;

3) Розвиток устної й письменної мови учнів у звязку з їх загальним розвитком;

4) Перші спроби заставити дитину свідомо ставитись до своєї і чужої мови, до її граматичних і стилістичних ознак.

5) Засвоювання твердого правопису, в якому богато дечого ґрунтується на граматичних правилах.

Кожний з зазначених відділів навчання рідної мови не стоїть окремо; всі вони допомагають один другому досягти своїх завдань, і завдання ці досягаються на спільнім матеріялі, який дає читання й розмова з дітьми. На цьому ґрунті розвивається й практичне володіння мовою, і робляться спостереження над граматичними законами мови.

Пояснення до програму.

Самих тем для бесід і всяких дитячих висловлювань, самого вибору творів для читання немa потреби наводити в програмі: все це залежить від ініціятиви самого учителя й від інтересів дітей. Хоч можна сказати, що система розгляду життя, яке оточує дітей, більш-менш твердо увійшла в традицію ще з часів К. Ушинського, який в двох частинах свого „Родного Слова" дав зразковий плян розгляду життя, починаючи від рідної для дитини хати й поширюючи ці концентри до села, повіту, країни й т. д.

Далі у третьому й четвертьому році навчання, залишаються ті-ж самі концентри зі зверненням уваги й на теми громадського життя, діяльности видатних людей, боротьби за ідеали й т. и.

Критерій здатности матеріялу для того чи иншого року навчання буде ясним, коли ми спробуємо поставити учня даної кляси серед тих фактів життя й тих вражінь, які малюються в художніх творах, і звернем увагу на те, оскільки такий матеріял відповідає дійсним інтересам і думкам цього учня, оскільки він наближається до всього того, що переживає в своїй душі дитина даного віку. Ось через це оповідання з життя дітей дають найбільше придатний матеріял для дитячого читання.

Вимагають де-якого пояснення зазначені в програмі другого та третього року навчання роботи поширення запасу слів та уміння будувати фразу.

Праця над розвитком мови, стоячи в тісному звязку з читанням зводиться до того, що вчитель:

1.) робить перегляд слів і виразів, вже відомих дітям, для більш точного їх вжитку,

2) збільшує словник дитячої мови,

3) дає дітям практику вживання всяких форм устної й письменної мови, від найпростіщих речень до складних творів.

По картинках, моделях, а то й по самих оригіналах, називаючи речі, а потім їх прикмети, а пізніще — дії і становище тих же речей, діти набирають матеріялу для мови. Далі цей матеріял систематизується при вправах з так званої клясифікації речей, себ-то діти гуртують речі з погляду матеріялу, кольору, форми та призначіння, поділяють речі на живі й неживі, підводять родові поняття під порядкові, складаючи то зовсім короткі речення (мох — ростина), то поширені (вовк — дикий мясоїдний звір), то зложені (січень — зимовий місяць, а травень — весняний); тільки треба звертати увагу з бесідами. Сучасна методика визнає за сими вправами льоґічно-стилістичного характеру велику вагу навіть для правопису. У всякім разі ці льоґічно-стилістичні роботи треба поширити; що-ж до граматично-правописних питань, то в перші два роки їх неслід торкатися зовсім, за винятком тих елементарних правил ортоґрафії, яких можна навчитися без граматики (коли ставити велику літеру, як ділити слова на склади).

Особливу увагу з другого півріччя першого року треба звернути на розвиток уміння висловлюватись; для чого необхідно дати дітям можливість говорити на близькі їм дитячі теми, вести устні творчі вправи, не перериваючи оповідання учня поправками, доки він не зупиниться, а також — починати спроби драматизації побутових пісень, віршів та байок.

Для третього року навчання можна розглянути просте речення, з умінням ставити питання, на які одповідає кожне слово з речення. Далі дається поняття про частини мови, і більш пильно розглядаються іменники (речівники), прикметники та дієслова, зі зверненням уваги тільки на ті правила й одміни, які допомагають засвоїти правила правопису. За четвертий рік навчання можна розглянути у звязку з простим реченням всі частини мови, які підлягають змінам, себ-то до іменників, прикметників та дієсловів додати ще розгляд займенників і числівників, а потім розглянути ті частини, які не зміняються.

На основі цього розгляду підлеглих змінам частин мови діти легко можуть зрозуміти словотворення, з виведенням поняттям про корінь, приростки й кінцівки слів. Але в 3 і 4 році навчання граматичні знання мають практичний характер ознайомлення з мовою, як з живим орґанізмом, що постійно розвивается і даються постільки, поскільки допомагають провопису. Система граматики в народній школі не має місця.

Про методи навчання рідної мови.

Що до методів навчання рідної мови у кожному році, то тут треба, щоб відповідно сучасним педаґоґічним поглядам давалася змога дитині:

1) ставитись до всякої праці з творчою самодіяльністю, виявляючи як найвільніще ознаки своєї індивідуальности,

2) сполучати свою психічну працю з фізичною,

3) засвоювати головні загально-людські культурні розуміння й нахили в національній формі.

В самих способах навчання елементарної грамоти праця дитини не повинна обмежуватися механічним читанням та письмом: для читання й письма, в правдивім значінні цих слів, потрібно живо уявляти собі всі речі й події, про які надруковано чи написано, а для цього потрібна яко мога ширша наочність розмов з дітьми, вимальовування і навіть наліплювання та моделювання всіх придатних для цього образів і сцен, як найраніще використання пісеньок, приказок і казочок з національної словесноти; для пісеньок і казочок можна добірати рухливих играшок. На тих роках, коли вже діти вміють читати, треба ставити ці читання так, щоб діти виявляли кожне свої особисті враження від творів, щоб вони теж реалізували прочитаний зміст в малюнках, в моделях, в драматизації.

На цім ступені для устних бесід, про які згадано в програмі, перш за все треба брати теми, які будять цікавість і любов до рідної природи, свого національного побуту, національних звичаїв, викликують пошану до національних героїв та діячів. В бесідах треба вживати не тільки катехизичної форми, але й так званого ґенетичного методу в тім разі, коли діти сами, при малій допомозі вчителя, в загальній бесіді находять нові дані й виводять з них певні висновки; а також треба проводити „творче оповідання" після системи дитячих американських бібліотек, надаючи цим оповіданням конкретного, по змозі художнього характеру, чим вони й будуть відріжнятися від звичайного лекційного способу.

Ще більше індивідуальної творчости можуть виявити діти при всяких висловлюваннях, та клясних устних чи писаних творах. Навіть граматичні і ортоґрафічні знання повинні діти виводити самодіяльно з того тексту, який вони або сами зложили, як вираз своїх власних думок і вражінь, або який став їм остільки зрозумілим і близьким, що вони до нього ставляться цілком свідомо. Нераз згадане в програмі списування з книги теж ніколи не повинно набувати механічного характеру: списувати треба розібраний у клясі звязаний текст; ще лучче послугуватись окремими підручниками для списування, де з допомогою вставлення в текст маленьких малюночків досягається свідомість списування.

(Дальше буде).

*) В наших обставинах американська.

ВІДГОРОДІМ СЕБЕ ВІД ГНИЛІ

Будемо тут говорити про того духа, яким повіває з сьогоднішної Польщі.

Ми вже виказували, що тільки ми самі о власних силах можемо поставити себе на ноги та збудувати собі кращу будучність. Самостійність нашого духа та самостійна праця на всіх ділянках нашого національного життя принесе нам згодом і цілковиту політичну самостійність, якої виразом буде самостійна українська держава.

Але ми живемо вправді на українській землі, але в польській державі. Над всіми нами і над цілим нашим життям висить важка рука руїнника. Ми змушені вчитися його літаратури, історії і штуки. Ми змушені з ним стикатися, а навіть від него вчитися. Все те одначе лишає по собі слід в нашій душі. Польський спосіб думання, їх засади, їх етика і мораль всякають в нас як всякала давнійше австрійська школа, а на Великій Україні, російська. Тому являється вказаним здати собі з того положення справу, а заразом витягнути певні консеквенції.

Що являє собою сьогоднішна Польща? Не ходить нам тут о її замотане політичне положення, ні про фінансовий крах, бо про те вже доволі в нас писалося, а тільки про иншу, а то кулькурну і моральну сторону медалі. А тую змалював жахливо Жеромскі, один з найкращих польських писателів. В своїм послідним творі „Провесна" дав нам картину того багна, що зветься новочасна, відроджена Польща. А судові процеси і соймова арена доповнюють ті образи. Раз-у-раз читаємо в польській пресі про міліонові спроневірення, про ошуканчі підприємства, які ведуть найвисші урядовці, а навіть премієри міністрів. „Батьки народа" розкрадають державне добро як круки. Трету часть військового буджету прямо таки розкрадено. А це виносить сотки міліонів втрати за один рік. Арештують вже за спроневірення навіть таких визначних людий як директора головного уряду почтової каси в Варшаві, а посли з опозиції використовують свою тактиту до того, щоби напхати свої кишені, а не оздоровити державу. Тому нічого дивного, що опозиційний посол Андрій Вітос, брат бувшого премієра, присів тихо як дістав концесію на доставу сіна для військових коней підчас послідних маневрів, на якій заробив таку суму, що сейчас по маневрах закупив величезні добра в Бережанщині.

Щоби мати малий образ моральної гнилі, вистарчить зазначити, що звіт з найвисшої державної контролі в Варшаві, який вичислює спроневірення і крадежи державного добра з боку польських урядовців, обнимає 700 сторін. То є рекорд, якого певно не осягнула навіть бувша царська імперія.

Гляньмо на армію. Розполітикована вона і розбита на табори в своїй кращій частині, бо друга служить в ній тільки ради наживи, инакше не розкрали би в однім році соток міліонів. Одного дня усувають ґенералів і карають, як от Дрешера, а на другий, як тільки зміниться ситуація в соймі, саджають збунтованих офіцирів на найбільші відповідальні місця. Чи може бути тут мова про карність і авторитет, коли найбільші вибрики, а навіть замахи на стан самої держави уходять безкарно?

А чи всі уряди не є обсаджені неуками, з яких велике число має ще й кримінальну минувшість? На позиціях воєводів і старостів сидять люди, що немають ніякої освіти, а тільки знайомого сенатора, посла або міністра, що їх впхав на це відповідальне становище. Протекція і корупція рішає про посади. Тому не диво, що маємо в Польщі 69 суддів в укінченою четвертою клясою середньої школи, 35 з найнизшою, а 68 без ніякої освіти. А коли прийшла пора на редукцію урядовців, то жертвою редукції не впали неуки й галапаси, а професори університетів. Тих перших, одиноко освічених людий в Польщі прогнали на перший огонь, щоби в той спосіб облекшити польський скарб, а ще більше затемнити свій і без того слабий мозок.

І під культурним оглядом в Польщі упадок. Найбільш читаним і найбільш популярним і славним є тепер в Польщі письменник Стефан Жеромскі. Його послідний твір „Провесна" діждався найбільшого в Польщі накладу. А ось що пише його видавець Морткович: Щоби спопуляризувати твори Жеромского, видав він два томи під заголовком „Вчора й Сегодня", в яких умістив найкращі його твори. Видано це в скількости 20.000 екземплярів та означено ціну в сумі 1. зол. за том. Очевидно, що ціле видавництво було з гори приготоване на великий дефіцит, бо за ту ціну не можна дати таких книжок. Та мимо цеї ,як каже видавець, смішної ціни, спродано за рік ледви 3.000 примірників, а це свідчить вимовно про великий культурний упадок Польщі.

І чи можна дивуватися тому, що Польща, яка в своїм нутрі знаходиться в такім крайно здеморалізованім і дикім стані, не є в можности розвязати проблеми національних меншостий в инший спосіб, більш культурний і законний, а розвизує їх тільки тюрмою, насильством і корупцією. Вона навіть не є здібна до иншої розвязки, бо бракує її верховодам всякої моралі супроти своєї власної держави, а не то супроти других народів. Вона може поблагословити нас Яцковими, Твердохлібами, Гоемикою, Оскілком, Даниловичом і Стоцьким, які є правдивими дітьми новочасної Польщі. Одинокий ратунок для нас лежить тільки в тім, щоби себе від тої польської гнилі цілковито відгородити, а будувати своє національне життя на основах правдивої громадянської етики та моралі. Без неї національно пропадемо, а культурно зігниемо в польськім багні.

ДО ВЛАСНИКІВ КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА.

В части накладу календаря У. Н. Союза на 1926 рік пропущено через недогляд перед статтею **Опис Київа** (сторона 108) підпис автора сього опису д-ра Осипа Назарука. Власники календарів, в котрих пропущене імя автора, можуть його дописати перед заголовком статті на 108 стороні.

ДОПИСІ.

ЯНГСТАВН, О.

Ми Українці на Стілтон, поверх 150 родин, гуртуємося коло української православної церкви і маємо 274-ий відділ У. Н. Союза. Є нас поверх 80 членів, не рахуючи дітий, 65 мущин, 16 женщин. А деж більше? Знаючи всіх наших членів, майже кождий один має жінку і діти і нігде не має обезпечення. Спитайте сами себе, чи Ви є певні, що Вам нігде нічо не станеся. Скажете, не знаю. Се правда, ніхто не може вгадати, що його чекає. Для Вас щастє, се У. Н. Союз і 274 відділ, котрий апелює до Вас, приходіть і забезпечіть себе і свою рідню в Українськім Народнім Союзі, бо се є одинока дійсна українська орґанізація в Америці. Відділ 274 приймає всіх Українців без ріжниці релігійних чи політичних переконань. Український Народний Союз є тим батьком, котрий пригортає всіх дітий до своїх грудий і порятує Вас і Ваших діточок. Приходіть, браття, і обезпечіть себе і свою рідню в Українськім Народнім Союзі і 274 відділі. Знаю богато наших Українців, котрі гуртуються разом з нами коло нашої церкви, а не є обезпечені. Користайте з нагоди. Тепер принимаєся без вступного як до Братства так і до Українського Народного Союза.

М. Лопушаський.

ГЕМТРАМК, ДІТРОЙТ, МИШ.

Школа.

Тільки в єдности буде наша сила і визвіл нашого українського народу зпід чужих ярем, котрі наші родимці поза океаном терплять в теперішнім часі. І скоро надалі будемо разом дбати, то наша справа скоро прийде під розвагу чужих народів, що ми також були колись народом вільним, а тепер на вигнанню не занедбуємо справи наших прадідів і батьків, котрі нераз нам оповідали про минувшість.

І надії не тратимо надалі, котяй деякі з нас вже старенькі, що може не докчекаємо повернутись до наших родимих сторін.

Жиють так згідно Українці в Дітройт і Гемтремк. Справа така. З північної сторони Дітройту горстка 35 українських родин постановили собі згідно заложити народню школу. Як загадали, так і згідно зачали працювати. Мають власний дім на школу і будинок досить гарний, в котрому будуть старатись свій молоденький цвіт діточок виховати для добра нашого народу і неньки України.

В день 1-го с. м. запросили з північного Дітройту всіх нас Українців з Гемтремк і Дітройт взяти участь в посвяченню дому на школу.

На святі було двох священиків і много родимців.

Ішли походом під проводом української орхестри з прапорами українськими й американськими і в той день показали ми нашим противникам, що ми нарід жиючий і так на ділі бажаємо згідно жити і братям і сестрам нашим помагати в корисним ділі. Тільки в лучности здобудемо вільну Україну.

І. К.

ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З ПЯТНИЦЬ.

Пишемо з родимих Ваших сторін, котрі доля судила Вам попращати і переїхати в країну поступу і волі. Наші громадяни, щоби не остатися позаду інших народів під освітно-культурним оглядом, заснували у себе читальню Просвіти. При ній зорганізовано аматорський кружок. Тепер робимо заходи для заснування кооперативи, щоби наша праця і наш гріш не ішли в чужі руки, а оставали у нас.

На жаль, не маємо власного дому, в котрім містились би усі ті товариства, і могли розвиватись на корость нашої громади, на добро і славу народу. Тому рішили ми побудувати власну хату Народний Дім. Справа будови такого дому в теперішний час нашого переживання доволі трудна, майже понад наші сили. Та у з[...] не владаємо. Спільними силами доконаємо великого діла. Тільки у власній помочі і добрій волі запорука осущення намиченого діла.

Знаємо також і Ваше незавидне під теперішню хвилю положенне, серед котрого не находите бажаного добра. Та всетаки при добрій волі зможете нам богато помогти нашій, а властиво народній справі.

Тому звертаємось до Вас з горятою просьбою в надії, що нам не відкажете в матеріяльній помочі, і займетесь між нашими родимцями збіркою жертв на будову Народнього Дому у нашій громаді. Ваш труд і жертву зумімо як слід оцінити і память про Вашу допомогу передати нашим наслідникам.

Маємо повну надію, що Ви в так важній справі для піднесення освітного рівня нашого народу та його добробуту не відкажете допомоги та пришлете хотяй найменьші жертви на потреби наших спільних змагань. Жертви просимо слати на адресу читальні Просвіти в Пятницях на руки Дмитра Глухого, ч. 136.

За Ваші труди шлемо вже заздалегідь староукраїнське сердечне спасибіг і поздоровлення з рідних сторін.

У Пятницях, 10. грудня, 1925.

Виділ Просвіти в Пятницях:
Т. Прокопець, голова;
Дмитро Глухий, секр.
(Печать)

НАД ЧЕРЕМОШЕМ.

Гей піду я над Черемош, над кручу
Тай слізоньки зітру;
Тай у филю Черемоша рвучу
Кину мою журбу.
Гей поплине моя журба [illegible]
Аж у сему ріку,
Тай спочине моя журба, туга
На біленькім піску.

М. Підгірянка.

ГАЙДАМАЦЬКИЙ СКАРБ.

Повість з кінця XVIII століття.
За В. Лозинським
переповів Михайло Ценівський.

(15)

— То добре, я забув про те, — сказав офіцир. — Але, отче, держуся вашого слова! Аж до якогось часу все є тайною!

Не дав навіть відповісти ченцеві, зник у братських сінях.

IX.

Наступ конфедератів на Львів.

Фоґельвандер вийшов із монастиря; чувся наче запоморочении. Одна думка переганяла другу, а ніякою не міг зайнятися спокійно. Кілька днів останніх принесло молодому офіцирови стільки ненадійних і глибоких вражінь, а кожнє з цих вражінь відзивалося таким сильним відгомоном у його живій уяві — що часом здавалося йому начеб усі ці дивні пригоди, та ціла таємнича справа, в яку вмішався мимоволі, була лише фантастичним сном...

Шахін, торговець душ, котрого зрадливі кроки Фоґельвандер начеб усе чув за плечима, котрого шепіт, наче сичення вужа, звенів йому прикрим споминoм в ухах; Трохим компаніець, сторож величезного скарбу, нуждар, що мав ключ до золота і дорогоцінностей, дивний образ, в котрому зійшлися дві скрайности: останньої нужди і казочного багацтва; старий сивий фанаріот, батько, що впав у розпуку, що мандрує десь тепер по далеких краях, шукає втраченої дитини; вкінці чудово гарна дівчина в неволі у злочинця, за мініятурку котрої не жалував програти останній гріш — всі ці постаті одна по одній, або всі разом ставали в уяві Фоґельвандра.

Але над усіми спонимами цих кількох днів царював спомин чудової і нещасливої фанаріотки, всі постаті побіджувала її приваблива постать, над усіми постатями уносився плян її рятунку... Час не стояв, не було ні одної хвилини до страченя. Три дни, котрі обіцяв ждати Шахін, минали з завтрішнім днем — треба було зараз щось зачинати.

Але як? Відки взяти до цього засобів? Останній гріш, так тяжко заплачений, поїхав у далекий світ разом з італійським авантюрником, вистаратися нових засобів було неможливо... Фоґельвандер не мав уже ніщо...

В цій хвилі пригадався йому погнутий перстінь компанійця... Офіцир витягнув перстінь із кишені, де був сховав його, як ненадійно війшов Бамбер й ігумен. Глянув на дорогоцінний камінь незвичайної величини, і задріжав майже... Здавалося йому, що цей чудовий брилянт горить у його руках. Здавалося що коли бере його собі, бере й злочин на себе. Але крім перстеня не мав Фоґельвандер ніщо, чим міг би влекшити собі виконання найдорозшого пляну... Цей перстінь мав послужити йому до увільнення гарної Ерини фанаріотки. Не надумувався довго... Постановив запитатися про вартість клейноду і дати його в застав за скромну суму, при помочі котрої міг би вибратися в товаристві кількох жовнірів на кілька днів до Бродів. Був тоді у Львові великий знавець брилянтів і дорогоцінностей, Амштель. Торгував ними. Мав він велику збірку рідких дорогоцінностей і цінних антиків: рідких монет, котрими вів широку торгівлю, обізджаючи час до часу майже всі европейські столиці.

Фоґельвандер пішов до Амштеля тим сміливійше, що то був справедливий чоловік і заслуговував на повне довіря. Привитався з ним і подав погнутий перстінь.

Амштель узяв його рівнодушно, як чоловік обізнаний вже з найріжнійшими дорогоцінностями. Але зараз на перший погляд лице його зацікавилося дуже. Підбіг із перстенем до вікна, почав роздивлятися пильно і викликнув вкінці:

— Рітмайстре! відкіля маєте цей чудовий камінь?!

— Дали мені цей перстінь і я хотів би дізнатися, чи камінь у ньому правдивий і яку має вартість?

— Пречудовий, рідкий камінь! — викликнув Амштель, приглядаючися з усе більшим зацікавленням брилянтові, — безсумніву правдивий і неоціненої вартости! Чи продаєш його, рітмайстре?

— Кажуж, то не моя власність — відповів Фоґельвандер — то річ, котрої не смію зрадити.

— Але відкіля він узявся тут, відкіля взявся, той чудовий самоцвіт! — говорив Амштель. Не міг відірвати від нього очей. — То незвичайно рідкий камінь! Чи знаєшся на брилянтах?

— Дуже мало.

— Борониж тебе Боже віддавати його комунебудь! Такий камінь не найдеться так легко. Бачив я за моє життя багато брилянтів! Знаю торгівлю базарів у Лондоні, Парижі, Амстердамі і на Сході, але вір мені, рідко коли такий камінь появляється на базарі. Безсумніву є правдивий. Надзвичайної вартости додає йому цей чудовий проблиск. Рожеві брилянти є незвичайно рідкі, а ще до того такі великі. Один лише пощастило мені бачити тому кільканацять літ у Земляні. Походив зі скарбу Надір-Шаха.

— Як оцінюєш його, пане Амштель? — спитав Фоґельвандер.

— Точно не можу вам зараз сказати, пане рітмайстер — говорив Амштель — мусите знати, що погано шліфований. Треба його вийняти і післати до Лондону, щоби ще раз шліфували. Щойно тоді вся його краса і краска заясніє в повному блеску. Не знаю яка може бути „кулясе"; думаю, що важить пятнацять каратів. Скажімо, що при новому шліфованню зменшиться на три карати — то варта все найменше пятьдесять тисяч золотих.

— Пятьдесять тисяч золотих! — викликнув майже з жахом Фоґельвандер.

— Так, пятьдесять тисяч золотих, або около дві тисячі пятьсот дукатів. Чи позволиш вийняти камінь?

— Ні, пане Амштель, я хотів би, щоби остав так, бо кажу, то не моя річ.

— Длячогож дали тобі його?

— Для заставу. Розходиться про доволі малу суму, сто дукатів.

— Двацята часть вартости — сказав Амштель — що за розум віддавати за таку дрібну суму такий дорогоцінний перстінь! Комуж ви могтимете дати в застав його, пане рітмайстер? Де найдете такого совісного купця, щоби давав вам запоруку, що побачите знову свій камінь, що не проміняють вам його на гірший?

— Дам його вам — сказав коротко Фоґельвандер.

— На такий малий застав не прийму. То було би занадто велике довіря. Старий Амштель боїться такого довіря.

— Більшим довгом не можу обтяжувати цього перстеня. Ібоюся також. Я міг би найтися в сумному положенні, може опісля не міг би викупити. А тоді... був би я нещасливий.

Амштель допитливо глянув на молодого офіцира.

Фоґельвандер збентежився і по хвилі мовчанки додав:.

— Пане Амштель, знаєте мене віддавна; знали ви мене ще тоді, як я був багатий, коли я мав таксамо гарні дорогоцінности, а продавати або заставляти їх не потребував... Кажу, цей перстень недоторканий, святий депозит. Колиб я втратив його, то булаб підлота з мого боку. Хай то вам вистарчить. Довіряю вам. Потребую цієї малої суми. Прошу, візьми в застав цей клейнот.

Амштель мовчав хвильку, наче надумувався. Потім підійшов до контори, відчинив її, добув рульон дукатів і сказав до офіцира:

— Мій графе Фоґельвандер! Знав я колись вашого вуйка. Скільки я разів був у Франції, а давнійше мусів я там часто їздити, він все щось купив у мене, все дав Амштелеві нагоду гарно заробити. Нині я доволі багатий і не ходить мені про нечисті зиски. Памятаєте рітмайстре, як ви приїхали до Львова і продали мені табакерку, обсипану брилянтами? Признаюся вам, що я найшов загорілого аматора, котрий дав мені тричі стільки, скільки коштувала мене. Коли не вірите, переконаю вас моїми купецькими рахунками. Бачу, що ви в клопоті, бачу, що в цим перстенем вяже вас щось таємничого, якась справа честии. Даруйте, що так говорю, сивий волос має свій привілей. Ось сто дукатів, позичаю їх вам. Прийміть їх від приятеля!

Фоґельвандер вагався хвильку. Не знав, чи має прийняти позичку від чесного купця.

— Приймаю! — озвався нарешті і стиснув руку антикваря — Амштель, ви поступили зі мною, як зі сином! Памятайте, що робите мені велику прислугу, що ратуєте мене може з над самого берега пропасти. Зумію може відвдячитися!

Сльози закрутилися молодому офіцирови. І начеб соромився їх, відвернувся скоро і вибіг. Впав йому тягар зі серця... Не потребував уже користати з Трохимового перстеня, мав засоби для подорожі, до перших кроків проти Шахіна. Міг тепер узятися за діло.

Весело й легкою ходою йшов просто до кватири команданта Львова, полковника Коритовського, щоби просити в його кількаденної відпустки зараз від завтра. Коли війшов до передпокою, вдарив його зараз при вході якийсь незвичайний рух. Ординанси вбігали й вибігали. Два підофіцири запорошені, начеб щойно зсіли з коней після довгої подорожі, вийшли з кімнати полковника.

Фоґельвандер заждав хвильку, бо сказали йому, що в полковника є саме львівський староста Кіцький і маршал трибуналу Шептицький. Нараз відчинилися двері і вибіг сам Коритовський.

— Ординанс від рітмайстра вернув уже? — спитав. — Чи найшов його?

— Я тут! — зголосився Фоґельвандер і виступив наперед.

— А я не запримітив тебе, рітмайстре! — сказав Коритовський — другий раз посилаю за вами! Прошу за мною!

Коли війшли до бічної кімнати, в котрій не було нікого, полковник пристанув і сказав:

— Чи знаєш найновійшу вістку?

— Ніщо не знаю, пане полковнику.

— Конфедерати на карку! — Саме вернули фурвахти. Мали сутичку з ними три милі від Львова.

(Дальше буде)

МІСЯЧНИЙ ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗА

за місяць грудень, 1925 р.

НОВІ ЧЛЕНИ:

В. 1. Ференц Антін, Пухняк Юрій.
В. 3. Грега Анастазія.
В. 4. Скоревич Магдалина.
В. 10. Горбаль Гнат.
В. 14. Рудницький Дмитро.
В. 20. Лютик Атанас.
В. 26. Качо Андрій ст., Качо Андрій.
В. 28. Лукасик Катерина.
В. 30. Копач Олекса.
В. 37. Герета Марія, Федунька Евдокія.
В. 39. Когут Петро, Андріїшин Ол.
В. 43. Горот Андрій.
В. 53. Пашула Іван.
В. 54. Салюк Григорій.
В. 55. Демчук Пилип, Скренчук Вас.
В. 58. Кашубов Олекса.
В. 61. Максимчак Онуфрій.
В. 65. Бальницький Йосиф, Федерович Олекса, о. Кінаш Максим, Прокопик Семен.
В. 74. Дудик Анастазія, Дудик Терентій.
В. 75. Слупецький Іван, Фариник Ів., Феник Мих., Верис Микола.
В. 87. Громовик Лука.
В. 94. Татарин Іван, Пиляк Марія, Стецюк Василь.
В. 97. Тимків Розалія.
В. 99. Питяк Семен.
В. 102. Терешкевич Петро, Гула Гр., Онишок Теодор.
В. 104. Вивюрський Бронислав, Лисяк Марія.
В. 105. Белюх Михайло.
В. 109. Вуйко Микола.
В. 112. Малицька Анна, Сорочак Катерина.
В. 114. Куйбіда Катерина.
В. 120. Гутковський Петро, Цамиель Микола.
В. 121. Слободзян Катерина, Дрогомирецький Михайло.
В. 122. Салата Харитон.
В. 124. Карабан Марія, Карабан Василь, Бабяк Григорій.
В. 126. Пограничний Йосиф.
В. 134. Кос Олена, Залецька Марія.
В. 136. Лобор Данило.
В. 137. Гутник Марія, Терлецька Марія.
В. 138. Десенчук Іван.
В. 140. Сукмановський Петро.
В. 143. Тураш Іван, Піцунько Агата.
В. 147. Гришко Микола, Гришко Пазя, Потіха Анна.
В. 155. Шумінський Дмитро, Потил Михайло.
В. 158. Кесар Олекса, Велетнюк Кость.
В. 161. Грушевський Іван, Нагрибецький Володимир, Гриценюк Денис, Дзюба Марія.
В. 162. Баран Марія.
В. 163. Заник Іван, Псюк Микола, Лютий Іван, Петришин Юрій.
В. 175. Клюб Марія.
В. 179. Іванців Антін, Іванців Ева, Левицький Стефан.
В. 182. Живіцький Іван, Федаш Микола, Славич Іван.
В. 192. Гузар Стефан.
В. 204. Войтина Михайло.
В. 206. Гаврада Петро.
В. 208. Лагода Катерина.
В. 211. Тічка Павлина.
В. 218. Федок Іван, Онищак Лев.
В. 221. Мельник Анна, Децик Анна, Сень Мелянія.
В. 223. Добош Йосиф.
В. 229. Максим Петро Д.
В. 232. Кохановська Йосифина.
В. 237. Проць Дмитро, Бабалець Микола.
В. 241. Скибінський Михайло.
В. 249. Шедестяк Текля.
В. 252. Турчак Теодор, Скульський Іван.
В. 253. Босяк Василь.
В. 257. Півторак Анна.
В. 259. Юган Петро, Щурко Анна.
В. 262. Журав Анастазія.
В. 270. Сайчук Григорій.
В. 273. Юськів Іван.
В. 274. Швет Дмитро, Цебак Петро.
В. 276. Череп Анна, Онуфрик Анастазія, Рудакевич Марія.
В. 280. Ягелло Анна, Ягелло Йосиф.
В. 281. Гаваджун Лука.
В. 282. Сеньків Василь, Дідуник Микола, Кальваровська Анна.
В. 283. Віцентій Марія, Гловацький Микола, Санбурський Константин.
В. 284. Турпак Юлія, Мокрий Іван.
В. 288. Крокуш Йосифина, Минькевич Бартко.
В. 290. Лемчук Марія, Крисовата Марія.
В. 292. Старко Анна, Назарчук Федор, Філь Ольга, Філь Василь, Музика Олекса.
В. 294. Макович Павлина.
В. 295. Різник Дмитро.
В. 297. Фісанець Стефан.
В. 300. Возняк Мих., Вархола Пилип.
В. 309. Шкобут Юрій.
В. 312. Цап Йосифина, Ловас Іван.
В. 317. Болюк Микола.
В. 323. Русан Яків.
В. 324. Філь Петро.
В. 326. Грушка Йосиф.
В. 334. Репужинська Марія, Литвак Петро.
В. 336. Кішель Катерина.
В. 340. Процько Лев, Баланда Теофіль, Фліс Онуфрій, Процько Зофія.
В. 341. Кравець Катерина.
В. 342. Крупа Микола, Воробель Ів.
В. 346. Поточняк Марія, Павлюх Микола, Павлюх Розалія.
В. 351. Вербицький Стефан, Олійник Харитон, Корункевич Роман.
В. 355. Солига Іван.
В. 364. Савіцький Іван.
В. 365. Стельмах Евстахій.
В. 367. Романів Лука, Будняк Тимофій, Гриньчук Павлина, Крук Марія, Лидяк Гавриїл, Андріїв Мелянія, Кузик Максим.
В. 369. Мотто Микола, Дутко Василь, Дутко Мокрина, Вересюк Мелянія.
В. 370. Рошка Константин, Миронюк Роман, Гаврилюк Зофія.
В. 384. Хома Марія, Козар Анна, Сулик Анна.
В. 396. Пшеничка Іван.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ НАНОВО:

В. 1. Сінкус Станислав, Котеньчик Павло, Мерена Микола.
В. 20. Герман Григорій.
В. 26. Солоденько Григорій.
В. 31. Трохимович Василь.
В. 48. Катулька Теодор, Катулька Юстина.
В. 63. Вархоляк Марія, Вархоляк Данько.
В. 70. Козар Михайло.
В. 95. Луцишин Василь.
В. 98. Розчіпко Теодозій.
В. 102. Телеп Анна.
В. 109. Галас Петро, Новак Роман, Галас Марія.
В. 112. Волянська Павлина, Гірняк Мелянія.
В. 113. Драбчик Пилип.
В. 133. Шевченко Розалія.
В. 135. Вишньовський Юрій.
В. 157. Сигур Дмитро, Ленчик Матвій, Сигур Григорій.
В. 178. Петрачкович Роман.

В. 187. Кокінда Григорій.
В. 201. Невенгловський Петро.
В. 220. Демцьо Григорій.
В. 221. Волковецький Микола.
В. 229. Тилавський Михайло.
В. 230. Кренціпрох Гаврил, Кренціпрох Марія.
В. 235. Проць Йосиф.
В. 276. Сокира Григорій, Кучинська Катерина.
В. 294. Данилюк Адам, Ядловський Стефан, Музика Стефан.
В. 306. Карвацька Катерина, Карвацький Теодор.
В. 328. Ярош Йосиф.
В. 336. Зарембa Петро.
В. 355. Винницький Антін.
В. 363. Заджілка Е. Леон, Заджілка Антоніна.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 10. Рубас Григорій, Рубас Марія.
В. 13. Вовчик Василь, Олексишин Яків.
В. 34. Скроцька О. Марія, Скроцький М. Богдан.
В. 41. Вайнерт Ева.
В. 91. Беньо Іван, Беньо Ева.
В. 105. Цапар Антоніна, Цапар Петро.
В. 130. Бобеляк Стефан.
В. 143. Процишин Андрій.
В. 156. Бобеляк Микола, Бобеляк Анна, Слота Параня.
В. 159. Федорів Анастазія, Федорів Максим.
В. 170. Манянчин Анна, Манянчин Данило.
В. 187. Бойко Григорій, Бойко Катерина, Бойко Дмитро.
В. 218. Стахура Михайло, Стахура Марія.
В. 227. Медвідь Іван.
В. 242. Найдух Василь.
В. 252. Ворончак Павло.
В. 253. Костюк Микола.
В. 281. Бачинський Лев, Бачинська Цецилія.
В. 292. Шевчук Юрій.
В. 306. Береза Стефан, Коритко Дм.
В. 320. Левко Юрій.
В. 334. Гнатків Іван, Жук Іван.
В. 342. Кармашин Семен.
В. 346. Басараб Панько, Басараб Ева.
В. 367. Боечко Панько, Боечко Марія.
В. 370. Скальський Михайло.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ ЗА НЕПЛАЧЕННЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 8. Мищик Василь, Шверет Анастазія.
В. 9. Ткач Йосиф, Ткач Юлія, Кудиляк Іван.
В. 14. Богдан Карпо.
В. 18. Башта Марія, Лабовський Іван, Лабовська Анна.
В. 20. Хома Федько.
В. 24. Кудла Іван, Офцар Іван.
В. 41. Баран Юрій, Терновський Ів.
В. 45. Демків Стефан.
В. 50. Паращук Микола.
В. 58. Камінський Ілько.
В. 62. Гелета Дмитро.
В. 63. Горницький Кароль, Милян Петро.
В. 66. Мисерак Йосафат.
В. 76. Хомик Никифор, Хомик Християна.
В. 78. Хеньчук Іван, Зятик Іван, Когут Михайло.
В. 84. Ярошевич Юрій.
В. 94. Біловус Павло.
В. 95. Козар Титус.
В. 96. Кучерявка Юрій.
В. 99. Дибель Семен.
В. 100. Дибовик Макарій, Гільчук Павло.
В. 105. Федак Олекса.
В. 111. Орданик Анна.
В. 116. Ганьсон Василь, Томко М. Андрій.
В. 118. Мандзяк Михайло.
В. 126. Бубняк Йосиф.
В. 133. Стахов Микола.
В. 136. Дубик Йосиф.
В. 137. Томко Іван, Стукан Яким.
В. 156. Когой Іван.
В. 157. Ганьович Дмитро.
В. 159. Федоришин Іван, Федоришин Стефанія, Бейко Яків.
В. 162. Мохницький Казимир.
В. 170. Лесобий Григорій, Милянович Стефан, Милянович Марія.
В. 179. Фрить Василь.
В. 191. Било Марія, Било Михайло.
В. 206. Чорний Василь, Чорна Марія, Кравець Остап, Ременюк Дмитро, Василюк Михайло, Бухтик Семен, Кравець Паранька, Веселюк Анна.
В. 217. Андрухів Григорій.
В. 219. Заморський Роман.
В. 220. Гудима Іван, Бик Михайло, Мегес Іван, Мегес Яга.
В. 229. Поляничук Порфан, Верчинський Йосиф, Верчинська Стелла.
В. 230. Бойко Теодор, Бойко Олена, Гаврилів Григорій.
В. 252. Варуник Іван.
В. 266. Горичун Лев.
В. 268. Євчун Василь.
В. 272. Іванів Дмитро.
В. 274. Мирдич Іван, Макар Франко.
В. 275. Нечесна Катерина.
В. 276. Войтечко Анна, Федишин Теодор, Козов Василь.
В. 278. Ликсанич Федор.
В. 282. Ковалик Іван.
В. 309. Мазур Андрій.
В. 318. Процанин Катерина, Гілай Онуфрій.
В. 332. Григорчук Анна, Григорчук Стефан.
В. 334. Тремблюк Іван.
В. 363. Виняр Пилип.
В. 365. Криба Іван, Ваць Дмитро, Волошин Василь.
В. 369. Дрофиць Григорій.
В. 384. Кемпа Микола, Стадник Адольф, Стадник Густав.

ЧЛЕНИ ВІДІЙШОВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 8. Притула Михайло.
В. 23. Вовчик Василь, Рубас Григорій, Рубас Марія.
В. 47. Манянчин Данило, Манянчин Анна.
В. 78. Степаняк Василь.
В. 98. Найдух Василь.
В. 104. Береза Стефан, Коритко Дм.
В. 133. Гвязда Іван.
В. 135. Цапар Петро, Цапар Антоніна, Медвідь Іван.
В. 150. Олексишин Яків.
В. 151. Слота Параня.
В. 174. Польський Михайло.
В. 177. Хомета Гнат, Хомета Марія.
В. 193. Бойко Григорій, Бойко Дмитро, Бойко Катерина, Федорів Максим, Федорів Анастазія.
В. 209. Кармашин Семен.
В. 212. Рафа Анна.
В. 213. Бачинський Лев, Бачинська Цицилія.
В. 215. Скальський Михайло.
В. 260. Сторошка Іван, Сторошка Катерина.
В. 288. Хитрик Іван.
В. 316. Боечко Панько, Боечко Марія.
В. 332. Гладич Петро.
В. 338. Левко Юрій.
В. 341. Гнатків Іван, Жук Іван.
В. 363. Супик Франциська, Супик Михайло, Скроцький М. Богдан, Скроцька Ольга Марія.
В. 384. Шевчук Юрій.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ.

В. 30. Грицишин Дмитро.
В. 53. Запотічний Іван.
В. 99. Вілобрам Микола.
В. 117. Левицький Іван.
В. 173. Томцьо Анна.
В. 217. Юшка Дмитро.
В. 221. Ярмола Юрій.
В. 227. Іванців Лесьо.
В. 229. Роздільський Григорій.
В. 233. Мартинець Антін.
В. 292. Осейчук Василь.
В. 336. Кучубійчук Антін.
В. 396. Дмитрик Василь.
В. 400. Гордий Іван.

ЗІСТАВЛЕННЄ:

З початком місяця грудня 1925 в У. Н. Союзі було повнолітних членів	18.075
В місяци грудни 1925 р. принято нових	189
В місяци грудни 1925 р. принято наново	46
В місяци грудни 1925 р. принято з перест. листами	43
В місяци грудни 1925 р. принято з інших кляс обезпечення	9
Разом	18.362
В місяци грудни 1925 р. суспендовано	101
В місяци грудни 1925 р. відійшли з перест. листами	43
В місяци грудни 1925 р. відійшли до інших кляс обезпеч.	9
В місяци грудни 1925 р. померло	14
Разом	167
З кінцем місяця грудня 1925 р. в У. Н. Союзі було повнолітних членів	18.195

ЗІСТАВЛЕННЄ ПІСЛЯ КЛЯС І СУМ ОБЕЗПЕЧЕННЯ:

В клясі Д.	на $ 100	18
В клясі А.	на $ 250	379
В клясі АА.	на $ 500	5.538
В клясі В.	на $ 750	871
В клясі С.	на $1000	11.155
В клясі ВВ.	на $1500	194
В клясі СС.	на $2000	40
	Разом	18.195

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ. НОВОВПИСАНІ ДІТИ:

В. 3. Сухорська Анна, Сухорський Василь.
В. 4. Скоревич Василь, Скоревич Ольга, Скоревич Павлина.
В. 5. Хомин Іван, Климишин Юрій, Олійник Йосиф.
В. 24. Мацько Стефанія.
В. 27. Фанда Розалія.
В. 28. Лукашук Стефан, Лукашук Іван, Лукашук Анна, Лукашук Петро, Лукашук Олена.
В. 55. Папеж Михайло, Папеж Стеф.
В. 56. Рафа Ксеня.
В. 59. Лободинський Володимир.
В. 65. Крупа Марія, Полянський Микола, Ванат Олена, Ванат Теодор, Ванат Григорій.
В. 77. Телевяк Анна, Телевяк Зофія.
В. 90. Гребович Ольга.
В. 94. Пиляк Евгенія.
В. 98. Дудич Марія, Крестинич Наталія, Крестинич Олена.
В. 102. Бобечко Іван.
В. 104. Качмарський Іван, Качмарська Анна, Качмарський Володимир, Качмарська Марія, Зелвяк Марія, Зельвак Іван, Зельвак Йосиф, Зельвак Анна.
В. 112. Осьо Олена, Волянська Дорота.
В. 120. Ґуласей Олена, Ґуласей Стефан, Ґуласей Анна, Ґуласей Йосиф.
В. 136. Гойсан Лука.
В. 143. Тураш Евген, Тураш К. Стефанія.
В. 147. Розибаньчук Анна.
В. 155. Должицька Надя, Ґрубізна Михайло, Ґрубізна Іван, Ґрубізна Катерина, Ґрубізна Йосиф, Ґрубізна Стефанія, Гойда Йосиф, Нагребна Анна, Олійник Катерина.
В. 156. Коваль Ольга, Коваль Анна, Коваль Марія, Коваль Йоанна.
В. 158. Шішко Павло.
В. 209. Вихованець Анна.
В. 212. Тихоневич Ґеня, Тихоневич Ольга.
В. 220. Сняданко Анна.
В. 223. Кобута Дмитро, Стебелінська Юлія.
В. 241. Скибінська Мирослава.
В. 247. Баран Іван, Баран Стефан, Баран Ольга, Баран Володимир, Халус Катерина.
В. 253. Сорока Марія.
В. 259. Ґула Анна, Мушинський Стефан, Мушинська Марія, Мушинський Володимир, Мушинська Ольга.
В. 276. Бутрій Микола, Диленько Михайло, Диленько Олена, Карачок Василь, Карачок Олена, Карачок Елізабета, Карачок Олександра, Онуфрик Катерина, Онуфрик Дарка, Рудакевич Іван, Рудакевич Едвард, Сенета Юлія, Владичак Іван.
В. 283. Ґловацький Іван, Ґловацький Йосиф, Ґловацька Анна, Ґловацька Павлина, Ґловацька Марія, Юрдига Марія.
В. 290. Силінський Володимир, Силінський Юліян, Силінська Емілія, Силінська Марія, Силінський Іван, Химяк Михайло, Химяк Володимир, Кульчицька Юлія, Станькевич Йосиф, Подольський Михайло.
В. 300. Куривчак Юлія, Вархоля Михайло, Возьний Михайло, Возняк Іван, Возняк Микола.
В. 334. Сеник Наталка, Сеник Володимир.
В. 367. Андріїв Анна, Андріїв Іван, Гринів Анна, Гринів Іван, Крук Михайло, Крук Володимир, Мазурчак М. Михайло.
В. 369. Вересюк Марія, Сересюк Анна, Вересюк Стефан, Вересюк Михайло, Сересюк Теодор.
В. 370. Куц Михайло, Куц Анна, Куц Анастазія.
В. 384. Ґумерда Іван, Ґумерда Анна, Ґумерда Марія, Ґумерда Микола.
В. 385. Давидів Анна, Давидів Василь, Давидів Йосиф, Давидів Марія, Степанчак Данило.
В. 396. Тимків Володимир, Тимків Зофія.

НАНОВО ПРИНЯТІ ДІТИ:

В. 31. Трохимович Генрі, Трохимович Едвард.
В. 70. Козар Микола, Козар Володимир, Козар Йосиф, Козар Омелян.
В. 112. Волянський Іван, Волянський Михайло, Волянський Володимир, Волянський Йосиф.
В. 218. Матильська Марія, Матильський Леон, Матильський Іван, Матильський Йосиф, Омелян Анна, Омелян Франко, Омелян Яніна, Процак Стефан.
В. 230. Кренціпрох Стефан, Кренціпрох Володимир, Кренціпрох Ярослав, Кренціпрох Богдан.
В. 276. Домарацький Микола, Домарацька Олена, Фірич Семен, Фірич Михайло, Фірич Катерина, Фірич Марія, Фірич Стефан, Ємак Дорота, Керда Марія, Матияшовський Іван, Нелик Василь, Полуга Іван, Сисин Микола, Сисин Ілько, Сисин Василь, Сисин Петро, Стубан Олена, Вельгус Михайло, Вельгус Іван, Зіндран Михайло.
В. 326. Чикальський Петро, Ґуральчик Іван, Ґуральчик Володимир, Ґуральчик Олена, Ґуральчик Станислава, Лісний Володимир, Лісна Йосифа, Лісний Августин.
В. 363. Заджілка Емілія, Заджілка Чеслав, Заджілка Марія, Заджілка Юлія.

ДІТИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ (КАРТАМИ):

В. 10. Рубас Марія.
В. 156. Бобеляк Катерина.
В. 159. Федорів Йосиф, Федорів Марія, Федорів Володимир, Федорів Юрій, Федорів Олександра.
В. 218. Стахура Іван, Стахура Павлина.
В. 281. Бачинська Йосифа, Бачинська Франя, Бачинська Стефанія, Бачинський Володимир, Язвінський Антін.
В. 306. Береза Іван, Сенків Анна.
В. 342. Кармазин Володимир.
В. 346. Басараб Марія, Басараб Йосиф.

ДІТИ СУСПЕНДОВАНІ ЗА НЕПЛАЧЕННЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК:

В. 5. Лизень Параскевія.
В. 18. Башта Олена, Лабовський Іван, Лабовський Андрій, Павюк Анна.
В. 72. Руґ Йосифина, Руґ Франко, Руґ Станислав.
В. 76. Хомик Іван, Витязь Олена.
В. 102. Гірняк Омелян, Гірняк Іван.
В. 116. Гансонь Зофія.
В. 121. Бик Володимир.
В. 147. Дзядик Володимир, Дзядик Петро.
В. 170. Магрель Григорій.
В. 182. Барна Микола.
В. 206. Бухтик Олена, Бухтик Евдокія, Бухтик Іван, Чарна Ольга, Чарний Лука, Чарна Анна, Чарна Стефанія, Кравець Стефанія, Кравець Анна, Кравець Марія, Ременюк Анна, Ременюк Катерина, Ременюк Стефанія, Ременюк Микола, Ременюк Анастазія, Ременюк Марія, Романський Володимир, Василюк Евген, Василюк Володимир, Василюк Олекса, Василюк Лев.
В. 220. Мегес Михайло, Мегес Володимир, Мегес Анна.
В. 247. Значко Михайло, Значко Вікторія.
В. 276. Лень Михайло, Лень Марія, Лень Іван, Лень Анна, Лень Андрій, Лень Юстина, Лень Розалія.
В. 300. Возник Михайло.
В. 305. Качмарчик Онисей.
В. 309. Мазур Теодор.
В. 338. Семенець Наталка.
В. 369. Дрофич Михайло, Дрофич Іван.

ДІТИ ВІДІЙШОВШІ З МОЛОДЕЧОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ДО СТАРШИХ ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА:

В. 28. Боївка Павло.
В. 104. Вивюрський Бронислав.
В. 270. Сайчук Григорій.
В. 276. Череп Анна.

ДІТИ ВІДІЙШОВШІ З ПЕРЕСТУПНИМИ ЛИСТАМИ:

В. 23. Рубас Марія.
В. 104. Береза Іван, Есеньків Анна.
В. 112. Ананевич Олекса.
В. 174. Кулик Олена, Польський Михайло, Польський Болеслав.
В. 177. Хомета Стах.
В. 193. Федорів Олександра, Федорів Марія, Федорів Йосиф, Федорів Володимир, Федорів Юрій.
В. 209. Кармашин Володимир.
В. В. 213. Бачиська Йосифа, Бачинська Франя, Бачинська Стефанія, Бачинський Володимир, Явінський Антін.
В. 300. Бурич Василь.

ПОМЕРШІ ДІТИ:

В. 75. Комаринський Володимир.
В. 146. Бугай Михайло.
В. 209. Кацаба Марія.
В. 217. Матковська Ольга.

ЗІСТАВЛЕННЄ:

З початком місяця грудня 1925 в У. Н. С. було дітий чл.	10.535
В місяци грудни 1925 р. принято нових	144
В місяци грудни 1925 р. принято наново	54
В місяци грудни 1925 р. принято з перест. листами	19
Разом	10.752
В місяци грудни 1925 р. суспендовано	57
В місяци грудни 1925 р. відійшло до ст. членів У. Н. С.	4
В місяци грудни 1925 р. відійшли з перест. листами	20
В місяци грудни 1925 р. померло	4
Разом	85
З кінцем місяця грудня 1925 р. в У. Н. С. було дітий членів	10.667

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЄ:

З кінцем місяця грудня 1925 р. в У. Н. Союзі було:	
повнолітних членів	18.195
дітий членів	10.667
Разом	28.862

УВАГА

котру кождий відділовий урядник і член Українського Народного Союза повинен пильно прочитати і до неї тісно застосуватися.

Так повнолітні як і молодечі члени У. Н. Союза, оголошені в рекордовім звіті за місяць грудень 1925 р. як суспендовані або виключені за неплаченнє місячних вкладок чи з інших причин згідно зі статутом організації, коли хотять і надальше бути членами У. Н. Союза, мусять зголоситися протягом сего місяця (січня) до своїх відділів і вписатися наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на-руки відділових урядників. Єсли цего не зроблять до кінця місяця січня 1926 р. то в лютім 1926 року мусять виповнити нові аплікації (просьби о принятте) наколи схотять бути дальше членами У. Н. Союза, подібно як кождий новий кандидат. Ці знов члени, так повнолітні як і малолітні, котрі в місяци грудни 1925 р. взяли переступні листи а еще доси не зголосилися до іншого правоістнуючого відділу У. Н. Союза, мусять це зробити в місяци січни 1926 р., бо на другий місяць то є в лютім 1926 року стратять всі членські права і моглиби бути приняті тільки на підставі нових аплікацій (просьби о принятте).

І. Кантанюк, гол. рек. секретар.

БІДА З ОРТОГРАФІЄЮ.

Малий Ромко, який ходить до 3-ої гімназійної, написав у латинському переводі „Ганнібаль пугнавіт" — „Ганнібаль **точив** борбу". Професор підчеркнув аж пять разів червоним олівцем і кинув зошит з криком:

— Ти, осле оден, відписав з польського брика! У нас можна точити на точилі косу, ніж, бритву і... дурну голову, таку як твоя, а не борбу!

Ученик розплакався прийшов до дому і сказав батькові. Батько вхопив „Діло" з 31. листопада, витяв фейлетон і пігнав притьмом до професора.

— Пане професоре — кричав вже з порога — чи є у нас авторітети!? Чи ви є більшим авторітетом, чи тії, що пишуть граматики, стилістики і наукові праці?

Професор збаранів.

— Хто, значить?...

— Як то хто? професори, доктори, ректори.

— Алеж позвольте... „точити" ніхто не може написати! Навіть професор...

— Прошу! — тут батько показує фейлетон в „Ділі": читайте! Це доказ, що може.

...„Найбільший знавець українського громадського життя, кінця XVIII-го і першої половини XIX віку проф. Кирило Студинський в дуже цінній розвідці розказує про ту боротьбу, яку **точив** український народ з Поляками"...

Професор прочитав, пчихнув, і каже:

— Так професор може написати. Він на те професор, але ученикові не вільно...

Батько Ромка мав вічні клопоти. Ще не покінчив справи зі словом „точив", як вже найшлася друга ключка, тим разом зі словом „красний". Професор підчеркнув в задачі „кращий" а Ромко поправив другим разом на „крачий". Батько не почувався з досади і хотів бігти до гімназії, але пригадав собі останню подію, тому махнув рукою. Най там! — подумав собі.

Тимчасом Ромко вже писав не „кращий" і не „красчий" — тільки „красший". Професор був задоволений і все було гаразд.

Небаром прийшов новий професор до гімназії і підчеркав „красший" та виказав Ромка на конференції за незнання української мови.

Тоді батько не вдержав і побіг до знавців. Ходив цілий день по професорах, але тії відсилали його до українських редакцій.

Приходить він до „Діла".

— Пане редакторе, вибачте, що мішаю вам... Як пишеться слово „красний" в компаративі: кращий, красчий, красший чи краший?

Редактор зробив поважну міну.

— Ми пишемо політичні статті і на такі дрібнички не звертаємо уваги. Підіть до „Нового Часу" може вони дадуть вам пояснення, бо вони друкували недавно того рода правила. Зрештою я раджу вам: пишіть „кращий". Воно доволі практично, а навіть зрозуміло.

Батько подякував за поясненння а по дорозі запитав ще для певности Др. Ордана, знавця в цій справі.

— Пане докторе! Як тут у вас в „Ділі" пищуть: красший, кращий, красчий чи краший?

— Я від місяця — каже Др. Ордан — пишу „кращий", раніще писав „красчий" або „красший". Та не хочу вас впевнювати, бо наша мова переходить тепер еволюцію. Тимпаче, що я самий вирішив обовязково писати від нині „кращий". Воно коротко і недвозначно.

Нещасний батько вклонився редакторам і пішов на Руську 18. до „Нового Часу".

— Як ви пишете, панове, компаратівус від „красний"? — питає на вступі.

— Ми пишемо... Як ми пишемо, пане товаришу? — гукає шеф-редактор до технічного редактора, який сидить за дверима.

— Тепер пишемо „кращий" — відповідає той.

— А мені здавалось, що пишемо „красший"...

— Ні, ми писали тому місяць, тепер ні!

— Так, пане добродію — каже тоді ввічливий шеф-редактор — ми пишемо тепер „кращий"...

— А як мається дійсно писати? — питає батько.

— Дійсно... требаби поспитати проф. Возняка, або когось другого. Може позволите телефоном... Прошу, у нас є телефон н. 30-13...

Батько вийшов і пішов до редакції „Ради".

В заступстві редактора приняв його директор друкарні.

— Чим можу служити?

— А, я прийшов у справі слова „красний", „кращий". Як його пише „Рада"?

— Не знаю, бо нема редактора.

— А чомуж його нема? Коли виходить газета?

— Коли схоче...

— Ну, а може ви знаєте, як вони пишуть?

— Так як Петрушевич каже...

Нещасний батько покивав безрадно головою і вийшов.

— Піду ще до „Громадського Голосу". Може там...

Приходить.

— Панове товариші! Я не партійний, але будь ласка, скажіть, як ви уживаєте компаративу?...

— Хлопови не треба „компаративу" — відзивається хтось від стола. Ми, що маємо казати, то кажемо впрост, як на лопаті. Минули часи, коли селянсько-робітнича кляса...

— Алеж... вибачте! Я хотів знати, як пишете слово — красчий, кращий, красший і краший!?

— Ми не пишемо, бо тепер нема нічого красного, а є нужда, гніт і поневолення працюючих мас!

— Ну, то спасибі!

Іде ще батько до „Волі Народа" а там йому кажуть:

— Ми так пишемо, як говориться.

— А як, панове?

— Пишемо — файний, файнійший, найфайнійший.

Нещастя! Іде батько ще до редакції „Зиза".

— Ви може з передплатою? — питають його на вступі.

— Ні, я хочу знати, як пишеться слово „кращий". Ходив уже по всіх редакціях...

— А чомуж ви, добродію, не купили собі, „Таблиць милозвучности української мови?"

— Купив.

— І як?

— Ніяк.

— Не зрозуміли?

— Ні.

— І ми також...

— А якжеж писати, у кого можна порадитись?

„Зиз".

НОВИЙ ГИМН УКРАЇНИ.

Вставай Україно із твердого сну,
Забудь на минувшу доленьку Твою,
Перестань тужити, більше вже не плач,
Вже Тебе не буде мучить лютий кат.

Збери, мила Ненько, діточок своїх;
Пригорни до серця їх бідняток всіх.
Най по перебутих злиднях віддихнуть,
Та на рідній ниві працю розпічнуть.

Співай козаченьку пісню свободи;
Нею у могилі Тараса збуди.
Він бо так горячо все її бажав;
До борби за волю народ загрівав.

Заграй, батьку Дніпре, в филі загреми;
Волю України світу возвісти;
Що її потомки жили і живуть
Та врагам служити довше не будуть.

Честь і слава, Боже, най буде Тобі,
Що уже рвуться пута врагові;

Що уже звільниться наш нещасний люд,
Від тюрми, неволі і тяженьких пут.

Най для Тебе слава буде, Україно,
Засилаєм Тобі зза моря, з чужини.

Miners Mills, Pa., Jan. 16, 1926.

Українка.

На приходстві.

— Бійтесь Бога, Іванихо, деж так можна: щойно місяць тому помер ваш чоловік а ви вже хочете віддаватися. Я не дам вам шлюбу!

— Най егомосць ще тепер подарують, другим разом вже цілий рік зачекаю.

ДО ВСІХ ДОПИСУВАТЕЛІВ.

Просимо затямити собі:

1. — **Дописі писати коротко.**
2. — **Виразно і читко.**
3. — **Лиш по одній стороні паперу.**
4. — **В дописях подавати лиш правдиві вісти.**
5. — **Писати лише про річи цікаві для усього загалу читачів, або бодай його значної части.**
6. — **В дописях нікого не перехвалювати без дійсної заслуги.**
7. — **Не лаяти нікого особисто, ані не нападати, ані не заціпати.**
8. — **Не жадати звороту дописи, яку дописуватель написав за кілька мінут (коли її дуже потребує, може у себе оставити відпис).**
9. — **Не посилати „наглих" дописий з домаганнєм „сейчас" помістити, бо се звичайно тілько показує, що дописуватель опізнився і хоче, щоб редакція се надоложила.**
10. — **Не присилати до редакції стихів і поезій недоладних щодо форми, або безвартних щодо змісту; а до того й не жадати звороту таких віршів.**